Izglītības un zinātnes ministrija

Prasmju savienība [Union of Skills]: iespējas Latvijai

Erasmus+ un Prasmju savienība:
ceļā uz nākotnes prasmēm Eiropā
2026. gada 4. novembrī

Jeļena Muhina
Izglītības un zinātnes ministrija
Profesionālās un pieaugušo izglītības
departamenta direktora vietniece

Izglītības un zinātnes ministrija

Kas ir [Union of Skills] Prasmju savienība ?

ES mēroga stratēģija, kas sasaista izglītību, prasmes un konkurētspēju

KAS TAS IR?

Eiropas Komisijas politikas paziņojums

COM(2025) 90 final · 2025. gada 5. marts

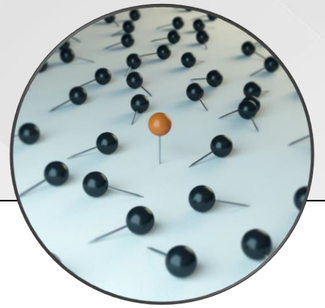
VAI TAS IR SAISTOŠS LATVIJAI?

Nosaka kopīgus ES politikas virzienus un ietekmē sadarbības un finansējuma prioritātes

Dalībvalstis saglabā primāro atbildību par izglītību un mācībām

Izglītības un zinātnes ministrija

Kāpēc Eiropai vajadzīga jauna pieeja?

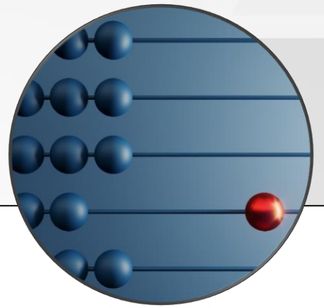
Prasmju trūkums kavē inovācijas, izaugsmi un produktivitāti

- 79 % ES uzņēmumu prasmju pieejamību uzskata par šķērsli investīcijām (2025)
- Divās trešdaļās gadījumu, kad vērojams darbaspēka trūkums, ir nepieciešama vidēja līmeņa profesionālā izglītība

Demogrāfijas izaicinājumi un neizmantots talantu potenciāls

- Pēdējos 20 gados 18 gadus vecu jauniešu skaits samazinājies par 10 % un sagaidāms, ka šī tendence pastiprināsies
- 50 miljoni ES iedzīvotāju ir ārpus darbaspēka (2025)

Nepilnības prasmju attīstībā

- Pieaugušo izglītībā piedalās mazāk nekā puse pieaugušo – 47 % (2022). Latvijā – 52 %
- Prasmju nevienlīdzība: Latvijā mūžizglītībā iesaistās 71 % ar augstāko izglītību, 32 % ar pamatizglītību un 42 % ar vidējo izglītību
- PISA, PIAAC u.c. rezultāti

Izglītības un zinātnes ministrija

Trīs mērķi – viens kopīgs redzējums:

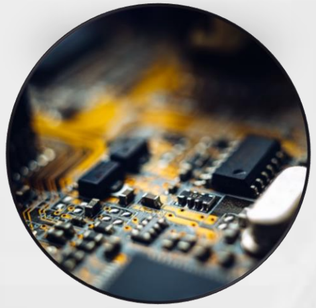
Cilvēki un viņu prasmes ir Eiropas konkurētspējas priekšrocība

Cilvēkiem – vienlīdzīgas iespējas apgūt un pilnveidot prasmes visa mūža garumā: «nodrošināt, ka ikvienam Eiropā neatkarīgi no tā, kur viņš atrodas, ir iespējas iegūt stabilu prasmju bāzi un pilnveidot prasmes un pārkvalificēties visa mūža garumā saskaņā ar Eiropas sociālo tiesību pīlāru»

Uzņēmumiem – prasmes izaugsmei, noturībai un kvalitatīvām darbvietām: «atbalstīt uzņēmumus, lai tie būtu konkurētspējīgi un noturīgi, palīdzot darba devējiem un jo īpaši MVU atrast cilvēkus ar prasmēm, kas tiem vajadzīgas, lai radītu ilgtspējīgu izaugsmi un kvalitatīvas darbvietas»

Vienotajam tirgum – Prasmju un kvalifikāciju uzticamība un atzīšana pāri robežām: «gādās par to, lai prasmes un kvalifikācijas — neatkarīgi no tā, kurā Eiropas daļā tās iegūtas, — būtu pārredzamas, uzticamas un atzītas visā vienotajā tirgū, ļaujot indivīdiem izmantot savas tiesības brīvi pārvietoties un radot iespējas darba devējiem, it īpaši MVU, efektīvi pieņemt darbā pārrobežu darbiniekus»

Izglītības un zinātnes ministrija

Prasmju savienības četri virzieni

ATTĪSTĪT

Attīstīt prasmes kvalitatīvai dzīvei un darbam

PILNVEIDOT

Pilnveidot prasmes un pārkvalificēties digitālajai un zaļajai pārkārtošanai

ATZĪT

Veicināt prasmju apriti visā ES konkurētspējas stiprināšanai

PIESAISTĪT

Piesaistīt, attīstīt un noturēt talantus Eiropas nākotnei

Izglītības un zinātnes ministrija

ATTĪSTĪT: Stipru pamatu veidošana izglītībā un mācībās

Pamatprasmes

Pamatprasmju rīcības plāns – pamatprasmju uzlabošanai, pedagogu atbalstam un atbalstošas vides veidošanai (Pamatprasmju atbalsta shēma)

< 15 % skolēnu ar vājo sniegumu; ≥ 15 % - ar augsto

Rakstpratība, matemātika, dabaszinātnes, digitālās prasmes un pilsoniskā kompetence.

STEM

STEM izglītības stratēģiskais plāns - iespēju paplašināšanai visos izglītības posmos un veidos ES

45 % profesionālās vidējās izglītības izglītojamo mācās STEM jomās, 32 % - studē augstākās izglītības līmenī, savukārt 5 % doktorantūras studentu studē IKT jomā.

Pievilcīgāka profesionālā izglītība

Eiropas Savienības profesionālās izglītības un mācību stratēģija, lai padarītu profesionālo izglītību pievilcīgāku, inovatīvāku un iekļaujošāku

73 profesionālās izcilības centri turpina veicināt sadarbību starp izglītības un mācību pakalpojumu sniedzējiem, pētniecības kopienu un uzņēmumiem

Digitālā izglītība un MI

Ceļvedis par digitālās izglītības un prasmju nākotni 2030. gadam

Kopumā ap 40 iniciatīvu, kas vērstas uz digitālo prasmju attīstību un MI atbildīgu izmantošanu, DigComp

80 % iedzīvotāju apguvuši pamata digitālās prasmes

Izglītības un zinātnes ministrija

PILNVEIDOT: Prasmju pilnveide un kvalifikāciju maiņa

Individuālie mācību konti

Individuālo mācību kontu (IMK) ieviešana, attīstība un ilgtspējības nodrošināšana: aptuveni puse dalībvalstu tos jau ir ieviesušas, izmēģina vai izvērtē to ieviešanu

Latvijā: STARS un IMK pieeja

‘Mikrokvalifikācijas’

Elastīgas, uzticamas un salīdzināmas mācības

Latvijā: ViA ‘mikrokvalifikāciju’ pilotprojekts

Prasmju garantija

Prasmju garantijas izmēģinājuma iniciatīva inovatīvu pieeju pārbaudei, lai palīdzētu darba ņēmējiem pāriet uz augošām nozarēm (14,5 miljonu EUR, 6 piloti ES)

Neto nulles emisiju industrijas akadēmijas bateriju, saules enerģijas un izejvielu jomā jau nodrošina mācības ES valstīs. Ūdeņraža un vēja enerģijas akadēmija - plānota

Prasmju pakts

Stiprinātais Prasmju pakts: 4000 dalībnieku un 6,1 miljons mācībās iesaistīto cilvēku

Latvijā: Prasmju fondu pilotprojekti;

Latgales reģiona prasmju partnerības

ES mērķis pieaugušo dalībai līdz 2030. gadam: 60 %

Izglītības un zinātnes ministrija

ATZĪT un PIESAISTĪT:

Talantu piesaiste un noturēšana no trešajām valstīm

Prasmju pārnesamība

Prasmju pārnesamības iniciatīva – veicināt prasmju un kvalifikāciju pārnesamību un atzīšanu visā ES neatkarīgi no to iegūšanas vietas.

Eiropas grāda ieviešana – veicināt inovatīvu kopīgu studiju programmu izstrādi un īstenošanu visā ES.

Jauna Eiropas profesionālās izglītības diploma ieviešana.

Talantu piesaiste

Ir izveidots ES Talantu fonda (EU Talent Pool) tiesiskais regulējums, un turpinās tā IT sistēmas izstrāde.

Izveidotas piecas talantu partnerības un uzsākts Eiropas legālās migrācijas kontaktpunkta (European Legal Gateway Office) pilotprojekts.

Talantu noturēšana

Atbalsts studentiem un pētniekiem – organizēti četri virtuālie studiju gadatirgi un īstenoti 16 projekti, lai iniciatīvas “MSCA Choose Europe for Science” (“Izvēlies Eiropu zinātnei”) ietvaros piesaistītu gandrīz 100 pētnieku

Prasmju pārrobežu partnerības

Eiropas universitāšu aliansu un profesionālās izcilības centru stiprināšana, veicinot izglītības iestāžu sadarbību.

Eiropas Mācekļības alianse ir atbalstījusi 2 miljonus mācekļu

Eiropas skolu aliansu izveide – veicināt skolotāju un skolēnu mobilitāti.

Izglītības un zinātnes ministrija

Četri principi, kas caurvij Prasmju savienības politiku

Vienlīdzīgas iespējas

Ikvienam – neatkarīgi no izcelsmes, dzīvesvietas vai dzīves posma – jābūt iespējai iegūt un attīstīt prasmes. Jāsasniedz arī tie, kuri mācās retāk, un jāpanāk, ka prasmes ir redzamas, uzticamas un izmantojamas pāri robežām

Dzimumu līdztiesība

Jāmazina stereotipi izglītības izvēlē, jāveicina meiteņu un sieviešu līdzdalība STEM un vienlīdzīga piekļuve mācībām

Darba devēju līdzatbildība

Prasmju pilnveide ir kopīga atbildība: uzņēmumiem jāiegulda darbiniekos un jāsadarbojas ar izglītības sniedzējiem

Ilgtspējība

Nodrošināt ilgtermiņa ieguldījumus prasmju attīstībā, stiprinot izglītības sistēmu spēju pielāgoties pārmaiņām, veicinot resursu efektīvu izmantošanu, aprites ekonomikas attīstību, ilgtspējīgu izaugsmi un cilvēku, uzņēmumu un sabiedrības noturību

Izglītības un zinātnes ministrija

PĀRVALDĪBA

Ir izveidota.
Galvenie rezultāti: avotu un rādītāju kartēšana, analītiski apskati un interaktīvs informācijas panelis

Ir izveidota.
Galvenais uzdevums: stratēģiskas vadlīnijas prasmju jomā cilvēkkapitāla stiprināšanai, tostarp Eiropas pusgada kontekstā

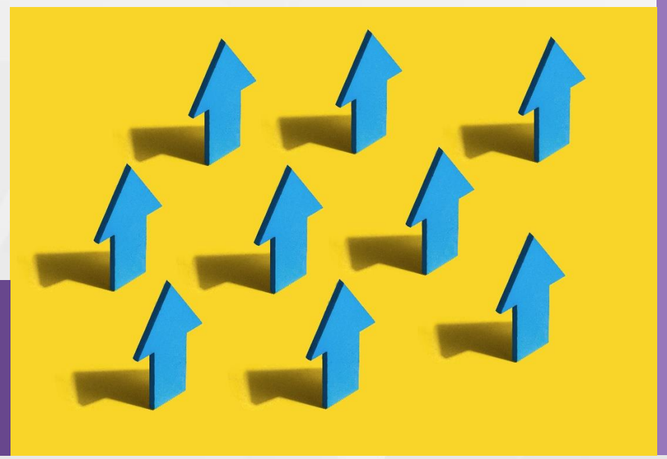
Padome pieņēmusi 2026. gada martā

- Novērst prasmju trūkumu stratēģiskajās nozarēs.
- Stiprināt pamatprasmes kā pamatu augstākai konkurētspējai.
- Stiprināt profesionālo izglītību konkurētspējas veicināšanai.
- Uzlabot augstākās izglītības rezultātus STEM jomās.
- Veicināt investīcijas izglītībā un prasmēs.
- Labāk izmantot informāciju un analīzi par prasmēm

Izglītības un zinātnes ministrija

FINANSĒJUMS

Izglītība un prasmes nav izmaksas, bet ieguldījums

PRINCIPI

- Nodrošināt, ka turpmākais ES finansējums atbalsta investīcijas izglītībā un prasmju attīstībā ES līmenī.
- Apzināties, ka ES budžets ir tikai daļa no risinājuma.
- Mobilizēt publiskās un privātās investīcijas.
- Turpināt un pastiprināt darbu pie sociālo investīciju atdeves (SROI) novērtēšanas.
- Pilnībā izmantot programmas InvestEU sniegtās iespējas.
- Stiprināt programmu “Erasmus+”.

Izglītības un zinātnes ministrija

Kopīgās prioritātes – Latvijas rīcība

Prasmju savienības prioritāte	Latvijas politikas* fokuss
Pamatprasmes visiem	Sistēmisks atbalsts pamatkompetenču attīstībai (STARS, IMK, mācību piedāvājums)
Prasmju attīstība mūža garumā	Elastīgā mācību piedāvājuma paplašināšana (moduļi, mikroapliecinājumi u.c.), mācību ceļu dažādošana, karjeras attīstības atbalsts
Prasmes konkurētspējīgai un ilgtspējīgai ekonomikai	Izglītības iestāžu kapacitātes stiprināšana pieaugušo izglītībā, DVB, sadarbība ar darba devējiem, mācību piedāvājuma paplašināšana, prasmju validācija
Saskaņota pārvaldība	Saskaņotā pieaugušo izglītības pārvaldības modeļa ieviešana un STARS turpmākā attīstība

Darbs pie Latvijas nākamā plānošanas perioda prioritātēm turpinās un ikkatra ieguldījums ir nozīmīgs!

*profesionālās un pieaugušo izglītības jomā

Izglītības un zinātnes ministrija

Paldies!

IZM_gov_lv

Izglitibas.ministrija

